

Made in Britain: The processual model of moral panics/Notes from Big Country: The attributional model of moral panic (Chas Critcher)

Najbolj pogosti citat o moralni panikah in njenih ljudskih hudičih prihaja od Cohena in gre nekako takole:

Družbe so na vsake toliko časa podvržene obdobjem moralne panike. (1) Pojavi se neka situacija, predmet, stvar, oseba ali skupina oseb, ki jih definirajo kot grožnjo družbenim vrednotam in interesom. (2) Mediji to grožnjo predstavijo v stilirani in stereotipizirani obliki. (3) Uredniki, župniki, politiki in ostali »pravilno« misleči ljudje ustvarijo moralne barikade. (4) Družbeno priznani ljudje podajo svojo diagnozo in rešitev. (5) Problem in občutek grožnje ponikne in postane veliko bolj jasen. Včasih je objekt grožnje neka novost, včasih pa je nekaj kar je obstajalo že dlje časa in je šele zdaj postalo bolj vidno. Včasih je problem, ko ponikne, pozabljen in ostane le v spominu, včasih pa traja dlje in pusti močnejše pečate, kot so recimo spremembe v zakonu.

Iz zgornjega teksta je razvidno šest stopenj v razvoju moralne panike (v originalnem tekstu niso bile izpostavljene).

Cohen: Ljudski hudiči in moralna panika

Primer:

Leta 1964 so se mladi ljudje iz Londona in jugo-vzhoda Anglije srečevali v nekem letovišču. Nekateri so poimenovali Mods, nekateri pa Rockers. Prišlo je do par obračunov in to so mediji napihnil s pomočjo besed kot so teror in divji ljudje. Uredniki so od države zahtevali ukrepanje. Naslednje leto se je to zgodilo ob istem času in takrat so se novinarji in policija zbrali. Prišlo je do manjših obračunov, a se ni zgodilo nič hujšega. Par ljudi, ki je bilo aretiranih, je dobilo pretirane kazni za stvari, kot so oviranje in grozeče obnašanje. Ljudje, člani parlamenta in obrtniki so zahtevali močnejše ukrepe. Čez čas so mediji zgubili zanimanje.

S tem primerom se je ukvarjal Stan Cohen. V letu 1972 je izdal delo *Folk devils and moral panics*, kjer se je osredotočal na transakcijski pristop k deviantnosti. Deviantnost je ustvarjena s strani tistih, ki mobilizirajo sankcije in oznake (labels). Proces označevanja postane jedro tistega, za kar mi smatramo deviantnost.

Cohen trdi, da je narava družbene reakcije odvisna od tipa informacij, ki so na voljo v javni sferi, vključno s tistim, kar povzroča deviantnost in kakšna oseba ta deviant je. Ker večina ljudi nima osebnih izkušenj z devianti, se zanašajo na medije. Razumevanje medijev postane bistveno.

Mediji že dolgo časa delujejo kot agenti moralne ogorčenosti. Čeprav to lahko počnejo nezavedno, že samo dejstvo, da poročajo o določenih dejstvih zadostuje za to, da ustvarja skrb, strah, ogorčenje ali paniko.

Pri moralni paniki so zelo pomembni ljudski hudiči, sploh v zgodnjih stopnjah družbene reakcije. Pri temu so prisotni trije koraki. Prvi korak je pretiravanje in popačenje resnosti dogodkov, števil,

količine nasilja in podobno. Uporabljen je zelo čustven jezik, govornice so predstavljene kot dejstva. Drugi korak je napoved, da se bodo taki dogodki ponovno ponavljali. Tretji je simbolizacija skozi jezik: beseda kot je »mod« (iz zgornjega primera) predstavlja ves stil mladih in postane deviantni status.

Hall in kolegi: nadzorovanje krize

Primer:

Ropanje (mugging) po Angliji. Trajalo je le tri mesece. Povečala se je policijska dejavnost, kazni so bile strožje...

Hall in kolegi spremenijo model moralne panike. Cohenova družbena kontrola kulture, ki nadzoruje konsenz, je zamenjana s stanjem, ki se trudi vzdrževati hegemonijo ali ideološko dominacijo. Procesi konvergence, deviantske aktivnosti iz različnih virov so videni kot v osnovi enaki ali pa podobni. Vsak je označen kot prag neustreznosti.

Postavljanje modela (eliciting a model)

Pojav moralne panike je sestavljen iz večih korakov.

1. Pojav: Na tej točki se nekaj (neko obnašanje) začne pojavljati kot grožnja.
  - V kakšni obliki se problem pojavi?
  - Kaj je v problemu novega?
  - Zakaj in v kakšnih oblikah je to smatrano kot grožnja moralnemu družbenemu redu
2. Media inventory: To je predhodna razlaga grožnje in tistih, ki jo predstavljajo, predstavljena predvsem preko medijev. Prisotne so tri strategije: pretiravanje in popačenje, napoved in simbolizacija. Mediji postanejo občutljivi na to temo.
  - Kdo in kaj je stereotipizirano?
  - Kakšen je stereotip?
  - Ali je prepoznan ljudski hudič?
  - Kakšni dokazi so o pretiravanju, popačenju, napovedi in simbolizaciji?
  - Ali mediji postanejo občutljivi na temo?
3. Moralni podajalci mnenj (moral entrepreneurs): Skupine ali organizacije si zadajo nalogo, da opišejo problem in njegovo potencialno rešitev. Postavijo se moralne barikade, ki jih ustvarijo uredniki, župniki, politiki in misleci. Te nam ponujajo pomoč pri čustvenih in intelektualnih odzivih ter razne razlage.
  - Kdo so te moralni podajalci mnenj?
  - Ali vodijo, sledijo ali delujejo vzporedno z mediji?
  - Kakšne usmeritve, slike in razlage so vidne?
4. Eksperti: Eksperti podajo svoje diagnoze in rešitve.
  - Kdo poda strokovno znanje za določen problem?

- Na podlagi česa podajajo svojo ekspertno mnenje?
  - Ali so ta mnenja (expertise) akreditirana s strani medijev?
5. Obvladovanje in reševanje: Reakcije podajalcev mnenj, ekspertov in medijev vsebujejo ideje, kako rešiti te probleme. Njihova sredstva moči so uporabljena, a če to ne zadostuje, se pojavi potreba po zakonski reformi.
- Kakšne rešitve so ponujene in od koga?
  - Kateri ukrepi so uvedeni in s strani koga?
  - Zaradi česa so učinkovite in ali so simbolične?
6. Fade away (umik): Moralna panika se konča, saj razmere izginejo, poniknejo ali se zmanjšajo in postanejo bolj jasne.
- Kdaj in zakaj se skrb konča?
  - Ali se lahko ponovi?
  - Kakšen status pridobi problem?
7. Zapuščina: Moralna panika lahko pusti posledice, ki se še dolgo kažejo in postanejo del zgodovine ali pa celo povzročijo spremembe v družbi in zakonu.
- Kakšne so dolgoročne posledice problema?
  - Kako je to povezano z bivšimi ali bodočimi problemi?

Ta model moralne panike ni linearen. Vrstni red ni vedno enak (od druge do pete stopnje).

Notes from Big Country: The attributional model of moral panic

Strah in panika se pojavljata v konceptih moralne panike, ampak nista dovolj znatna koncepta. Goode in Ben-Yehuda poskušata premakniti moralno paniko v bolj konstruktivistični pristop. Družbeno konstruktivistični pristop kritizira sklepanja, da sociologija lahko definira, meri, razlaga in predpisuje rešitve za družbene probleme. Marksisti in feministi zatrjujejo, da je mogoče in potrebno analizirati strukture moči in dominance kot objektivna pogoja v družbi. Drugi kritiki menijo, da konstruktivisti ne upoštevajo logike svojega lastnega položaja. Pristop Gooda in Ben-Yehude je tak: za večino sociologov je strog konstruktivističen pristop enostavno brez smisla.

Podajanje trditev in masovni mediji

Pojmovanje, da so družbeni problemi neke vrste stanja, mora biti zavrženo. Upoštevati se mora nov koncept, da so družbeni problemi neke vrste dejavnosti. Temu pravimo dejavnost podajanja trditev. Študija družbenih problemov je osnovana na upoštevanju pojave, narave in vzdrževanja podajanja trditev in ustreznih dejavnosti. Skoraj vsakdo lahko postane podajalec mnenja, če se lahko vključi v javne arene. Te arene imajo omejeno kapaciteto in ustvarjajo stalno tekmovalnost za pozornost. Da pridobijo pomen, morajo biti problemi novi in dramatični, oportunistični in izraziti. Uspešni problemi prehajajo iz arene v areno in ob tem nabirajo podporo medijev, politikov in vladnih služb (policija..).

Poglavitna dejavnost podajalcev trditev je prepričevanje (je retorična dejavnost). Podajalci trditev so zelo pomembni za moralno paniko (bolj kot je Cohen to pripisoval moralnim podjetnikom (entrepreneurs)). Konstruktivisti pa vztrajno podcenjujejo vlogo medijev. Mediji so pomembni za podajalce trditev, saj razširjajo in podajajo v javnost novice o takih dejavnostih in o sodelujočih.

Goode in Ben-Yehuda: Moralna panika

Moralna panika pušča vidne posledice na moralnih vrednotah, pravnem sistemu in družbi. Podajalci trditev so ključni za ta proces, še posebej v obliki družbenih gibanj. Gibanja znotraj moralne panike so temeljito iracionalna, opazna so, ko družbo zadane neke vrste vročica, katere lastnosti so povečana čustvenost, strah, trepet, živčnost, sovražnost in velik občutek pravičnosti.

Družbeni problemi se od moralne panike razlikujejo po tem, da jim manjka nek ljudski hudič, panične reakcije ali divja nihanja skrbi. Moralno paniko sestavlja 5 skupnih karakteristik, pet definicijskih elementov ali kriterijev. Ti kriteriji so :

1. **Skrb:** Vsaka moralna panika vsebuje povečano stopnjo skrbi nad obnašanjem določene skupine ali kategorije in nad posledicami, ki jih tako obnašanje lahko pripelje.
2. **Sovražnost:** Moralna panika izraža povečano stopnjo sovražnosti do teh skupin ali kategorij. Člani te skupine so kolektivno označeni kot sovražniki ali pa kot sovražniki družbe, kateri se zdi to obnašanje nevarno ali ogrožajoče.
3. **Konsenz:** V moralni paniki ni dovolj, da le določeni ljudje izražajo skrb in sovražnost. To dvoje se mora odražati v celotni družbi. Tako more priti do vsaj minimalnega konsenza v družbi kot celoti. Za konsenz ni potrebno, da je univerzalen ali pa le nacionalen. Dovolj je, da obsega le neko skupino ali regijo. Vseeno pa mora ljudstvo sprejeti grožnjo, saj se brez take podpore moralna panika ne more razviti.
4. **Disproporcionalnost:** To je ena najbolj temeljnih lastnosti moralne panike. To pomeni, da je strah neprimerno večji od same grožnje.
5. **Nestanovitnost:** Moralne panike so po svoji sami naravi nestanovitne. Nastanejo zelo hitro (čeprav lahko ležijo v mirovanju dlje časa) in prav tako hitro tudi izginejo.

Primer, kjer vsi ti kriteriji niso bili izpolnjeni, je AIDS. Čeprav je izpolnjeval praktično vse kriterije, ni zadostoval kriteriju disproporcionalnosti, saj je bila grožnja zdravju prava in dovolj velika. Da nekaj priznamo kot moralna panika mora nek dogodek zadostovati vsem pogojem oz. kriterijem. Temu modelu torej pravimo atribucijski model moralne panike.

Avtorji raziskav so identificirali tri modele moralne panike. Prvi je »grasroots« model, pri katerem panika izhaja iz splošne publike, ki izraža razširjeno, čeprav mogoče napačno skrb. Drugi model je »elite engineered«, kjer elite same ustvarijo strah, skrb in paniko med širšim ljudstvom za problem, za katerega vedo, da ni tako škodljiv družbi. Tretji model je »interest group« model, ki pravi, da uveljavljanje moči pri ustvarjanju in vzdrževanju moralne panike po vsej verjetnosti izhaja iz

srednjega kroga moči in statusa, ne pa iz elite.

Jenkins: intimni sovražniki

Jenkinsova knjiga uporablja kontekstualni konstruktivistični pristop k seriji panik v Angliji med leti 1974 in 1991: Posilstvo in nasilje nad ženskami, pedofilija in spolna zloraba otrok. Jenkins poskuša razložiti čas pojave moralne panike, njihovo vsebino in tarče, medtem ko zavrača medije kot aktivne podajalce trditev.

Jenkins odkrije, da so glavni igralci podajalci trditev. To so individualisti kot npr. člani parlamenta in moralni interpretatorji; skupine, ki se ukvarjajo s to krizo, še posebej z zaščito otrok, profesionalci kot npr. doktorji, socialni delavci in policija ter razna družbena gibanja, kot sta cerkev in feministi. Zavrača elite-engineered model moralne panike in podpira teorijo interesnih skupin. Sprejme pomembnost družbene živčnosti (anxiety), ki jo jemlje kot pred dispozicijo paniki v družbi kot celoti.

Mediji so v Jenkingsovem delu opisno centralnega pomena, a teoretsko nepomembni. Zavrača možnost, da bi mediji lahko ustvarili moralno paniko. Tako pri Jenkingosu kot tudi pri Goodu in Ben-Yehudi lahko opazimo, da podajo veliko večjo vlogo podajalcem trditev kot pa medijem (za razliko od Cohena in Halla in kolegov).

Dva modela, en projekt

Thompson vidi jasno razliko med modeloma moralne panike, ki sta se razvila v Angliji ali v ZDA. Ameriška tradicija poudarja politiko družbenih gibanj, medtem ko angleški pristop poudarja družbeno živčnost (anxiety). Thompson poišče prednosti in slabosti vsakega modela. Ameriška dela zarisujejo vlogo podajalcev trditev. Poudarek na pluralnosti interesov in družbenih problemov pa preprečuje prepoznavo številčnosti ali hitro zaporedje moralnih panik v določenem obdobju. Zaradi tega tudi podcenjujejo pomembnost masovnih medijev.

Thompsonovi pomočniki predlagajo združitev teh dveh tradicij, kar pa ni lahko, saj se te dve »šoli« ponekod močno razlikujeta. Vseeno pa se na nekaterih področjih ujemata. Ta so:

- Družbeni problemi so družbeno konstruirani in navadno niso povezani z aktualnimi pojavi problemov.
- Moralne panike so najbolj ekstremne, a periodično ponavljajoče se oblike socialnih problemov.
- Moralne panike vplivajo na legalni sistem moralnega nadzorovanja in družbene kontrole.
- Moralna panika služi temu, da potrdi moralne in ideološke meje v družbi.

Razen tega obstaja bolj malo skupnih lastnosti. Če povzamemo, se angleška tradicija bolj zanima za moralno paniko, zato ker proizvajajo družbeno kontrolne izide, ki izhajajo iz države, na katere vplivajo politične elite in mediji. Rezultat uspešne moralne panike bo ideološki zaključek (closure). Ameriška tradicija se bolj zanima za proces družbene izgradnje, kako se razvije v javnih arenah, še

posebej pod vplivom podajalcev trditev. Tu so mediji le ena od teh javnih aren. Te razlike pomenijo, da sta si ta dva modela moralne panike enaka le na opisni ravni.

Serijski morilci mačk: moralna panika in mladinsko prestopništvo (BULC, GREGOR)

POVZETEK: koncept moralne panike in njegove posodobitve. Novinarski članki, televizijski prispevki, izjave strokovnjakov, analiza diskurza. Konstruktivistična paradigma deviantnost razume kot družbeni, zgodovinski in kulturni konstrukt, kot specifičen pomen, ki se vzpostavlja v določenem času in prostoru v medigri diskurzivnih praks, ideoloških pozicij in institucionalnih regulativ. Analiza izjav, tekstov in podob. Vloga množičnih medijev, interesnih skupin in širših kulturnih sistemov pomenov pri nastanku moralne panike. Simptom širših moralnih, kulturnih in ideoloških spopadov med različnimi diskurzi in regulatornimi praksami. Moralne panike redefinirajo ali vnovič ovrednotijo družbene norme o vzgoji mladine in omogočijo nastanek ali ponoven vznik diskurzov moči, ki podeljujejo večjo pomembnost tistim družbenim vrednotam, ki opravičujejo STRIKTEN DRUŽBENI NADZOR NAD SOCIALIZACIJO MLADINE.

UVOD

Nasilje za mnoge pomeni vztrajno razpadanje družbenega sistema. Mladinsko prestopništvo vzrok za vznik najrazličnejših družbenih panik. Javne reakcije, policijsko odkritje. Trije komaj polnoletni Tržičani obdolženi poboja več kot štiridesetih mačk v obdobju enega leta in treh mesecev. Širok obseg in pretirana čustvenost reakcij – upravičena uporaba koncepta moralne panike pri analizi odnosa medijev, strokovnjakov in javnosti do teh dogodkov.

Dve teoretski/metodološki paradigmi:

1. socialni konstruktivizem, zgodovinske in kulturne variable definicije »normalnega«
2. diskurz kot metodološko orodje, zdravorazumske predpostavke, bolj interpretativen kot eksplanatoren vpogled, postmodernistična epistemologija, strukturalizem in poststrukturalizem.

Sintagma moralna panika se uporablja za opis družbenega stanja, v katerem veliko ljudi v družbi pretirano reagira na neko (novonastalo) domnevno grožnjo ustaljenemu redu, ki jo spodbudijo družbeni devianti, četudi je dejanska grožnja zanemarljiva.

PET KRITERIJEV DEFINICIJE MORALNE PANIKE KOT DRUŽBENEGA STANJA (GOODEU IN BEN-YAHUDA, 1994: 34):

1. povišana stopnja zaskrbljenosti zaradi določenega obnašanja ali stanja, ki jo je moč izmeriti z javnomnenjskimi raziskavami, medijsko pozornostjo, predlaganimi spremembami zakonodaje itd.
2. povečana sovražnost, usmerjena proti deviantom oziroma ljudskim hudičem
3. sorazmerni javni konsenz, da je deviantna skupina resnična družbena grožnja
4. disproporcionalnost domnevne grožnje v primerjavi z »objektivno« resnostjo problema, kjer

je izmerljiva zaskrbljenost velika, dejanska škoda in število deviantov pa neznatna

5. kratkotrajnost, saj moralne panike poniknejo razmeroma hitro.

Paralelno gre skozi pet faz javno mnenje. Sprva mnenjski voditelji dojemajo določeno grožnjo kot resno in jo kot takšno skušajo predstaviti širši javnosti. Sledi eksplozija zaskrbljenosti, izražena v poročanju množičnih medijev in z definiranjem grožnje kot resnične med večjim številom oseb. Sledi skeptičnost do tako razumljene grožnje in odpor do pretiranih reakcij nanjo. V zadnji fazi zaskrbljenost širše javnosti preneha, z izjemo določenih manjših interesnih skupin.

STUART HALL, 1987, *POLICING THE CRISIS*: neposredno povezovanje koncepta moralne panike s teorijami ideologije. Fenomen moralne panike razumljen kot del širšega procesa konstruiranja pomenov skozi cel spekter medijskih tekstov in institucionalnih praks. Vpeljava GRAMSCIJEVEGA pojma HEGEMONIJE – za konstrukcijo negativnega pomena nekaterih deviantnih oblik obnašanja nujno potrebna širša družbena privolitev. Moralne panike v tej perspektivi niso izolirani družbeni pojavi, temveč eden v nizu procesov hegemonije, ki povečuje vpliv oblasti in drugih nosilcev moči na zasebno sfero in civilno družbo.

MORALNA PANIKA ZARADI »MAČJIH MORILCEV«

Podrobni predstavitvi novinarskega poročanja na Televizija Slovenija in v Slovenskih novicah. Novinarka je nadaljevala, da »je podobnih primerov v zadnjem času vedno več«. Pred zaključkom prispevka so gledalci še izvedeli, da je kazen za mučenje živali v Sloveniji denarna ali pa tri mesece zapora. Slovenske novice, 29. marca, zgodbo objavile na naslovnici. V štirih dneh medijskega poročanja o mačjih pobojih je bilo objavljenih več kot dvajset člankov in uredniških komentarjev ter vsaj sedem televizijskih prispevkov. Po vseh medijih se je pojavila domneva, ki so jo potrjevali tudi nekateri vprašani strokovnjaki, da fantje lahko postanejo serijski morilci (ljudi). Razprave in okrogle mize o vlogi družine, šole in družbe v celoti pri vzgoji otrok in mladine. Hitropotezna izključitev treh fantov iz kranjske gimnazije, čeprav primer do takrat še ni prišel pred sodišče in kot je kasneje priznal ravnatelj omenjene gimnazije, celotna procedura izključitve ni potekala po pravilih, saj je bila uprava šole pod močnim pritiskom javnosti in medijev. Medijske debate so se nadaljevale še štiri tedne; skupaj vsaj petdeset člankov in komentarjev, dve politični stranki sta v sodelovanju z revijo Jana začeli iniciativo za spremembo zakonodaje o mučenju živali, zahtevajoč zaporne kazni za vse mučitelje živali.

DISPROPORCIONALNOST

Pretirana reakcija. Tržiški primer je bil idiosinkratičen (poseben, preobčutljiv) dogodek, ki ni bil del nikakršnega prepoznavnega trenda. Amorfen nacionalni občutek negotovosti v bes nad delikventnimi fanti. Dejanja treh srednješolcev dobila široko medijsko pozornost zaradi nefrekventnosti takšnih dogodkov, ne pa zaradi njihove frekventnosti. Nenavadni dogodki

spodbujajo zdravorazumske, navadno empirično nepreverjene predpostavke javnega diskurza o kriminalu, češ da ta vseskozi narašča, in da se njegove pojavnosti vedno bolj grozljive.

GLAVNI IGRALCI V DRAMI MORALNE PANIKE

BURNS IN CRAWFORD (1999: 159): trikotnik mediji, politika in širša javnost. Krožno gibanje napetosti, ki vztrajno vzpodbuja vsakega izmed treh dejavnikov k intenzivnejšim načinom obsojanja deviantnežev. Vsaka reakcija ene skupine spodbudi nadaljnje dejanje naslednje. Tržiški primer KVADRAT: javno izpostavljena četrta skupina – strokovnjaki. Tudi vloga policije pri začetnem vzpostavljanju konteksta družbenega problema.

POLICIJA

Novinarji večino podatkov prejeli od policije, ki je na novinarski konferenci javnosti predstavila opise vseh pobojev neposredno iz zaseženega dnevnika treh fantov. Definijski kontekst pobojev ustvarila policija. Odnos med mediji in institucionalnimi viri skonstruiran glede na organizacijske potrebe medijske hiše in rutinske novinarske postopke. Novinarji z uporabo policijskih virov zagotovijo javnosti, da je bil zločin uradno potrjen, torej, da so ga kot takega prepoznali kredibilni viri. Pogledi drugih (kritičnih) virov predstavljeni kot sekundarni, neuradne interpretacije zločina (WELCH ET AL., 1997). Ob formuliranju primarne definicije zločina policija »vpletena v družbeno konstrukcijo kriminala samega« (MCCORKLE IN MIETHE, 1998: 62), kar (po)ustvarja potrebo po nadzoru, ki jo njene institucije kasneje lahko zadovoljijo z lastnim posredovanjem. Policija izkorišča nadzor nad informacijami o kriminalnih dejanjih tudi zato, da zadovolji lastnim interesom. Močnejše družbene skupine ohranjajo nadzor nad šibkejšimi. Kar bi lahko sicer dojeli kot obliko policijskega nadlegovanja, lahko postane upravičena oblika uporabe državnega aparata ob nadzoru deviantnega obnašanja. Vredno se je vprašati, ob katerih primerih se policija odloči novinarjem izdati najpodrobnejše opise kriminalnih dejanj, ob katerih primerih pa marsikateri »sočni« detajl izpusti.

MEDIJI

Mediji so idiosinkratičen primer mladinskega nasilja predstavili javnosti kot tipičnega. Izkušnje, ki jih imajo ljudje s kriminalom, so večinoma filtrirane skozi časopisne članke in televizijske prispevke, ki imajo pogosto senzacionalističen diskurz obstriženih podob in sporočil. Vizualne podobe so najmočnejše komponente današnjih medijev (ljudje namenijo gledanju/branju novic vse manj časa) (SCHISSEL, 1997: 174). Zato lahko trdimo, da so mediji v največji meri pripomogli h konstruiranju javnega besa nad pobijalci mačk. Mediji homogenizirali javno zavest o problemu in prispevali specifičen ideološki diskurz, ki mlade vztrajno obravnava kot podivjane in potencialno nevarne, če niso pod strogim nadzorom STARŠEV, ŠOLE IN DRAŽAVE.

STROKOVNJAKI

Naslednji korak pri definiranju problema kot resničnega omogočijo strokovnjaki, ki jim mediji

namenijo prostor v poročilih. VICTOR (1995): družbena avtoriteta za definiranje in interpretacijo deviantnega obnašanja zlagoma prešla iz religioznih in političnih avtoritet na medicinske in »mentalno-zdravstvene« avtoritete. NA TERAPEVTE IN SOCIALNE DELAVCE se mediji največkrat zanašajo v primerih MLADINSKEGA KRIMINALA. OB MORALNIH PANIKAH SO SAMO POSAMEZNIKI S SPECIFIČNIMI PROFILI SPREJETI KOT TISTI, KI POSEDUJEJO ZMOŽNOST KOMENTIRANJA KONKRETNEGA VPRAŠANJA.

V našem primeru strokovnjaki glavni igralci. Tv Slo 1 jim namenila 58% programskega prostora, Pop tv pa 38%. 80% od vseh odstotkov namenjenih strokovnjakom na Tv Slo 1 pripadlo zdravnikom (psihiatrinji, veterinarskemu kirurgu in otroškemu psihologu), 13% predstavnikom organizacij za zaščito živali, 4% politiku, 3% vodji kranjske policijske postaje. Pop tv namenila zdravnikom (psihiatru, veterinarju, etologu) 21% vsega časa, namenjenega strokovnjakom, 46% šolskim avtoritetam (ravnatelju, učitelju, urednici Ministrstva za šolstvo), 21% predstavnikom organizacij za zaščito živali in 12% vodji kranjske policijske postaje. V kredibilnost teh ekspertov ne mediji ne javnost niso nikoli podvomili, dasiravno so bile nekatere njihove izjave popolnoma napačne, druge pa že kar absurdne. Take izjave lahko uspešno opravijo medijski in javni preizkus, ker njihova LEGITIMIZACIJA ne prihaja iz vsebine, temveč iz KREDIBILNOSTNE AVRE, ki spremlja vsakega strokovnjaka. Domala vsi strokovnjaki, ki so se pojavili na televizijskih ekranih so bili intervjuvani v njihovem DELOVNEM OKOLJU, ki poleg njihovih strokovnih nazivov gledalca prepričuje v KREDIBILNOST NJIHOVEGA STATUSA, obenem pa vzbuja distanco in spoštovanje do njihove avtoritete. KREDIBILNOST DOLOČENEGA DISKURZA TEMELJI NA PROFESIONALNEM IN DRUŽBENEM STATUSU GOVORCA; KREDIBILNOST JE KONSTRUIRANA SKOZI NAVEZAVO NA VEDENJE »VISOKO POSTAVLJENEGA, VISOKO IZOBRAŽENEGA IN PO DRUŽBENI DEFINICIJI VISOKO KREDIBILNEGA POSAMEZNIKA« (SCHISSEL, 1997:181). Izpostavljanje lastnih ciljev in potegovanje za medijsko pozornost.

Znanost + Fikcija = ZF ideologija: Mit o serijskem morilcu.

V našem primeru fikcija in resničnost zamešani v mitičen/demoničen diskurz. Ekstenzivno kombiniranje resničnosti in fikcije, različnih podob, zgodb in dejstev, ki vsaka/vsako posebej nosi specifično ideološko ozadje in je vpeta/vpeta v določen pomenski kontekst, lahko označimo s pojmom KONVERGENCA (HALL IN KOLEGI, 1978: 223): »KONVERGENCA« SE POJAVI, KO STA DVE ALI VEČ DEJAVNOSTI POVEZANI V PROCESU USTVARJANJA POMENA, TAKO DA IMPLICITNO ALI EKSPPLICITNO VLEČEMO PARALELE MED NJIMA. Mediji zmorejo konstruirati pristranske ali fikcijske razlage dogodkov iz resničnega življenja z dekonstekstualizacijo, (rekontekstualizacijo) in s poenostavljanjem novic (SCHISSEL, 1997: 173). Rezultat splošno razširjenega verovanja v obstoj povezave med ubijalci živali in serijskimi morilci

je bil prekomerno poročanje o popularnih oblikah takšnih (resničnih/fikcijskih) primerov, ki so ustvarili ideološke temelje za podporo tovrstnim trditvam. Mediji so ob pomoči strokovnjakov in predstavnikov interesnih skupin konstruirali mit, ki »nič ne skrije«, temveč redefinira, rekonstruira in nanovo ovrednoti (BARTHES, 1993: 121).

MIT O VULGARNI MLADINI VIŠJIH RAZREDOV

Drugi mit v našem primeru je mit o vulgarnem, nehumanem, časzapravljajočem življenjskem stilu mladine in družin, ki izhajajo iz višjih družbenih razredov. Mediji komentirali, da so fantje »19-letni mladeniči iz premožnih družin... Izhajajo iz dokaj urejenega okolja, njihovo izživljanje nad mačkami ni plod kakih stisk« (ŠUBIC, 2000), da »kolikor smo potem videli, je za fante res dobro poskrbljeno. Pa ne le po materialni, ampak tudi po strokovni plati. Od šestih staršev sta dva poklicna psihologa, ena je socialna delavka...«

Vrednote, ki naj bi bile endemične (domače) mladinski kulturi višjih razredov (zapravljanje časa, dolgčas, nenadzorovana ambicioznost, neodgovorno seksualno življenje, uporaba drog, larpurlartistično nasilje itd.), torej domače tistim, ki so »drugačni« in bogati, je številne strah. Strokovnjaki so predstavili svoje poglede na problematiko, čustvene reakcije bralcev pa so s prstom kazale na krivdo prezaposlenih, brezvestnih staršev in na egocentrično stremljenje posameznikov za materialnimi dobrinami. VSAKRŠNA TOVRSTNA PRETIRANA ZASKRBLJENOST IN ŠIROK ODZIV JAVNOSTI USTVARJATA POGOJE ZA REKONSTRUKCIJO IN PONOVO EVALVACIJO (VREDNOTENJE, OCENITEV) TEMELJNIH MORALNIH TEM GLEDE VZGOJE OTROK IN STARŠEVskega NADZORA NAD OTROCI, KAR KONSEKVENTNO PONOVO VZPOSTAVI JAVNI KONSENZ O POMEMBOSTI DRUŽBENIH VREDNOT, KI PODPIRAJO STROŽJO DRUŽBENO IN INSTITUCIONALNO KONTROLO NAD SOCIALIZACIJO OTROK IN MLADINE.

POLITIKI

V začetku moralne panike zaradi ubojev mačk zanimanje politikov za ta primer zelo majhno. Edina izjava, ki jo je medijem namenil kakšen politik povzeta v vseh dnevnikih (tržiški župan in poslanec v državnem zboru). Demonizira deviante, kliče po strožjih kaznih, moralizira o nadzoru staršev nad mladino in implicira, da se bo tovrstno obnašanje še ponavljalo.

»V primeru moralne panike je bistveno, da je reakcija na problem iracionalna, toda to ne pomeni, da je reakcija nefunkcionalna, saj je kaj lahko funkcionalna v političnem smislu.« (BAERVELDT ET AL., 1998: 42). Interes politikov za moralne panike temelji na tem, kako (njihovi) volivci razumejo situacijo. Politiki lahko posežejo po enostavnih, pogosto radikalnih kazenskih rešitvah za kompleksne družbene probleme, ne da bi se ob tem izpostavili večji javni kritiki. Mladi amorfna skupina, ki v številnih primerih ne more izkoristiti vseh državljskih pravic in ki je neustrezno diskurzivno opremljena za lastno obrambo, obenem pa njene zahteve oblast in javnost pogosto

zavrnete kot nekompetentne ali nelegitimne.

ZAKLJUČNA DISKUSIJA

1. Pojem »panika« naj bi bil zavajajoč. Implicira posameznikovo mentalno reakcijo na določeno grožnjo, NE PA KOMPLEKSNE DRUŽBENE REAKCIJE NANJO.
2. Raziskovalci, ki koncept uporabljajo, privilegirajo »objektiven«, elitističen pogled na problem in tako vedno izberejo stran, ki jo je potrebno zagovarjati. Osredotočajo se na konservativne, desničarske in tabloidne medije, ob tem pa poudarjajo skrajne primere, kakor zaradi iste taktike sami krivijo medije.
3. Pojem moralne panike prešel tudi v POPULARNO UPORABO, v kateri je njegov izvorni pomen oskrunjen.
4. Problematiziranje učinka medijev na občinstva v luči teze o »AKTIVNEM OBČINSTVU« (MORLEY, 1992). Zagovarja raziskave reakcij občinstva na senzacionalistična novičarska poročila v primerih moralnih panik, ki bi dokazale, da mediji v takšnih primerih vseeno ne vplivajo toliko na občinstvo, da bi slednji vse, kar v njih vidijo, »vzeli za suho zlato«.

Moralne panike ostajajo močna strategija konservativne politike, ki si skuša pridobiti ali konstruirati družbeni konsenz o primernosti lastnih vrednot in ciljev. Vendar reakcije javnosti nikoli niso zgolj preprost fenomen vzroka in posledice, temveč se razvijejo v kompleksni medigri medijev, politikov, policije, interesnih skupin in širših sistemov pomenov.

Koncept moralne panike potrebno modificirati v skladu z ekonomskimi, socio-političnimi in kulturnimi spremembami, skozi katere so šle industrijske in postindustrijske družbe v zadnjih tridesetih letih, odkar je bila objavljena COHENOVA (1972) klasična študija moralne panike. Posodobljena različica ANGELE MCROBBIE (1994): koncept moralne panike mora upoštevati bolj pluralistične družbene odnose, vseprisotnost medijsko posredovanega komuniciranja, močan politični vpliv različnih interesnih skupin in povečano družbeno moč ljudskih hudičev. Morale panike postale standardizirane reakcije. V medijski družbi televizija in tisk ustvarjata lastno agendo družbenih in političnih tem, ki jih lahko pripeljeta do skrajnosti. Alternativni, kritični pogledi so pogosto predstavljeni medijem v obliki učinkovitih kratkih izjav, kar kaže na rast kompetentnosti za medijsko nastopanje med interesnimi skupinami v zadnjih desetletjih.

DEJANSKO NI ZABELEŽENA NOBENA PODOBNA REAKCIJA JAVNOSTI NA NOBENO KAZNIVO DEJANJE, ČETUDI JE ŽE S PROSTIM OČESOM IZ VSAKDANJIH KRONIK POVSEM JASNO, DA JE VELIKA VEČINA VELIKO HUJŠIH (ALI VSAJ DRUŽBENO ŠKODLJIVEJŠIH). (CRNKOVIČ, 2000)

Novinarji postali dovzetni za alternativne interpretacije in kritične analize po prvem tednu senzacionalističnega poročanja o tržiškem primeru. Alternativni pogledi so koristili, saj so jim omogočili, da »SO SE ZDELI, KOT DA OPRAVLJAJO SVOJO DOLŽNOST Z

VZPOSTAVLJANJEM »RAVNOTEŽJA« V SVOJEM POROČANJU«. (MCROBBIE, 1994: 201). Kriminal po definiciji predmet regulacije in nadzora različnih diskurzivnih praks, reprezentacijskih procesov in institucionalnih regulatornih strategij. Moralna panika zaradi ubojev mačk postane le lokalna intenzifikacija teh procesov ali »trenutna bojna črta« ideoloških spopadov za popularne, zdravorazumske definicije dobrega in zla. Moralne panike pogosto rekonstruirajo ustaljene položaje zaščitnikov morale in njihovih nasprotnikov ter določenim političnim in interesnim skupinam (društvom za zaščito živali, psihiatriji in tržiškemu županu) ponujajo nova diskurzivna orodja za uveljavitev partikularnih interesov moči.

The moral panics in the age of postmodern mass media (Angela McRobbie)

Čeprav moralna panika še vedno obstaja, njeni pogosti preobrati v kontekstu masovno razširjenih masovnih medijev onemogočijo zanašanje na stare modele in njihove stopnje in cikle. Moralna panika ostaja ena najbolj uspešnih strategij za varovanje podpore za vrednote in politiko (policies). Moralna panika je bila brez dvoma povezana z konzervativizmom in s tem, da lahko označi trenutek povezave med mediji in družbeno kontrolo.

Moralna panika je skozi leta postala nek standarden odziv, nekaj poznanega ali celo retoričnega, namesto neke izjemne intervencije. Prav tako je postala neka standardna novinarska praksa, da sestavljajo moralno paniko v medijih in se je potem na hitro naveličajo. (Slovnica?!?!)

Sam prostor, kjer se moralna panika odvija, je postal eden od prostorov, kjer se bijejo najbolj vnete politične bitke. V jedru pa je smisel moralne panike vstavljanje strahu v ljudi in spodbujanje k temu, da se obrnejo stran od kompleksnosti in vidnih problemov vsakdanjega življenja ter da se umaknejo v mentalno trdnjavo ali pa da pridobijo tak odnos, ki jim govori, da morajo nekaj storiti. Moralna panika spodbuja tudi sliko družinskega življenja, ki je vedno bolj nesprejemljivo in nevzdržno, saj se celotni svet razmerij med moškimi in ženskami nepovratno spreminja.

Nov mladoletni kriminal

Primer: Smrt 2 letnega otroka. Ubila sta ga dva 10 letnika. Zgodba je kazala začetke moralne panike. Zaradi kraja, kjer je bil otrok umorjen, je bila zgodba še hujša. V sledečih mesecih so mediji poročali o vse več prekrških, ki so jih opravljali mladoletni otroci. Postopoma je krivda prešla na starše. Kasneje je prešlo do tega, da največ nevarnosti predstavljajo mladi prestopniki, mlade matere in starši, ki sami skrbijo za otroke.

Pojavlja se porast interesnih skupin, katerih eden od ciljev je spodobnost se odzvati na medijsko demonizacijo skupine, ki jo predstavljajo, ter da podajo informacijo in analizo, ki je namenjena nasprotovanju te reprezentacije. Efektivnost teh skupin ter njihove sposobnosti delovanja z mediji so zelo pomembni za medije. Medijem omogočajo, da izpadejo kot da opravljajo svoje delo, saj ponujajo uravnotežene novice. Istočasno pa kažejo, da se ljudski hudiči lahko borijo nazaj (npr. Strojanovi na televiziji). Orožja, ki jih uporabljajo te skupine ter sposobnosti, ki jim pomagajo pri soočanju z mediji so zelo pomembni za razvoj politične kulture.

Drug pomemben razvoj je razširitev, raznolikost in ojačenje medijev samih, tako da niso več nekaj izven družbe, ampak postanejo eden od sestavnih delov le te. Da bi časopisi ohranili ravnotežje in s tem privabili čim večjo javnost, bo časopis predstavil čim večjo raznolikost mnenj. Moralna panika postane norma novinarske prakse.

Globalno deregulirani mediji si želijo škandalizirati, senzacionalizirati in zbrati javna mnenja do te mere, da so v zadnjih letih kvalitetni časopisi v VB povečali količino vizualnega materiala ter

povzeli tabloidni način pisanja in poročanja.

Zaradi obsega, v katerem moralna panika ostaja ključni koncept v sociologiji za razumevanje procesov družbene kontrole in regulacije, je taka kritika, ki je predstavljena, popolnoma razumljiva. Zaradi sprememb v politični kulturi in masovnih medijih se zdi ta kritika sploh primerna.

Dela Stana Cohena in Jocka Younga

Novi sociologi so pokazali, kako agenti družbene kontrole, še posebej policija, igrajo vlogo pri ojačenju deviantnosti in kako z uporabo senzacionalnega poročanja v novinarstvu ne le poudarijo moč medijev ampak tudi razvijejo besednjak za razumevanje le tega. Osredotočili so se na ideološko vlogo medijev in na aktivno konstrukcijo določenih tipov pomena.

Pokazali so tudi, kako je deviantno obnašanje interaktivno in ne absolutno. Pogosto je bil to bolj izid kompleksnega zaporedja družbenih interakcij kot produkt mladih ljudi s predispozicijami za kriminal. Knjiga Stana Cohena pravi, da je družbeni nadzor neenakomeren in manj homogen in mehanističen kakor ga model deviantnega ojačenja predstavlja. Pokazal je tudi, da ustanovitev prepoznavnega seta vlog v družbi za modse in rockerje (primer iz prejšnjega članka) ustvari nekakšen priročnik za nove rekrute.

Z gradnjo javne ogorčenosti, še posebej tam, kjer je pomanjkanje natančnih informacij, lahko mediji doprinesejo k družbenim problemom (Young).

Konec koncev sta Young in Cohen pokazala, kako relativno spektakularni dogodki ponudijo priložnost višjim razredom, da izvajajo serije sankcij, vse od intenzivnega nadzora do spremembe zakona in kazni.

Huligani, zgodovina in hegemonija

Geoff Pearson se osredotoča na to, kako lahko družbeni problemi in moralne panike, ki jim sledijo povzročijo gledanje nazaj v preteklost, ko sta bili družbena stabilnost in močna moralna disciplina še odvajali od nereda. Zaradi zdajšnjih moralnih panik gledamo 20 let nazaj v preteklost, ko je bilo še vse dobro. Opazno pa je, da so se takrat pojavljali isti problemi in iste reakcije. Iste skrbi se periodično pojavljajo. Sledeč tem dogodkom skozi 19. stoletje, Pearson trdi, da narava pritožb in družbeni odzivi na njih priskrbijo nek normativen in soglasni jezik za razumevanje turbulence družbenih sprememb.

S to študijo prinese Pearson kritiko nad trditvami, da je sedaj več nasilja, ki ga izvajajo mladi ljudje. Pokaže nam kako moralna panika v družbi deluje kot oblika ideološke kohezije, ki črpa iz kompleksnega jezika nostalgije. Namesto da bi poskušali razumeti dinamiko družbene spremembe in tako spodbuditi ljudi, da bi bili boljši, masovni mediji uporabijo veliko različnih strategij, ki so bolj podobne popularni zabavi kot pa analizi kritike.

V zgornjih študijah je moralna panika vidna kot da deluje v imenu dominantnega družbenega reda. Je tudi sredstvo soglasja, saj se aktivno stalno meša v prostor javnega mnenja in družbenega

konsenza skozi močno čustven in retoričen jezik, ki pri ljudeh vzbudi občutek, da je treba nekaj storiti.

Moralna panika postane odposlanec dominantne ideologije. V jeziku zdrave pameti deluje kot napredni opozorilni sistem in kot tak preide iz lokalnega problema na nekaj, kar je nacionalno pomembnega ter iz prostora kjer je napetost in družbena anksioznost v družbeno in politično krizo.

Seksualna moralna panika

Analiza Mice Nave o medijskem poročanju clevelandske afere ne odraža le način kako je spolna zloraba otrok na enkrat povzročila ogromno pozornost stvari, ampak tudi kako popularno novinarstvo ni bilo več v širšem sporazumu kar se tiče problema, ki je bil tako hud za žrtve, da je bil soglasni krik ogorčenosti z virulentnimi kriki po močnejših ukrepanjih skoraj pričakovan. Temu ni tako. Pokaže se toliko bolj komplicirana slika, ko je neka doktorica, ki je bila na strani zlorabljenih otrok, naenkrat videna kot ljudski hudič.

Odziv medijev na primer pa nam pove več o spremembah v medijih sredi 80-tih let kot pa o zaporedju dogodkov, ki so se nabrali v tej paniki. Nekatero revije (bolj ženske) so se postavile na stran doktorice. Socialni delavci, ki so vsi moški, pa so napadeni zaradi svojega dela, čeprav jih je doktorica zagovarjala. Vzpostavitev konsenza je tukaj nemogoča. Ne le zaradi težke in nerešljive narave tega določenega problema ampak tudi zaradi močne prisotnosti ekspertov v medijih .

AIDS aktivisti (Watney) so razvili najbolj trajno kritiko moralne panike. S tem so priskrbeli temelje za boljše razumevanje kako kontroverzni politični in družbeni problemi postanejo označeni z določenim pomenom v mnogih oblikah medijev.

Seksualnost je že po definiciji podvržena regulaciji in kontroli skozi množico inštitucij, kjer ima vsaka svoje lastne diskurzivne prakse, svoje lastne strategije, idejo o moralni paniki kot izgovor za ojačenje družbenega nadzora. To pa je nenatančno, če vse to prenesemo na izkušnje homoseksualnosti, ki je bila kontrolirana že od začetka in ni, kot so nekateri predlagali, ključ do razumevanja strahov in skrbi glede AIDS-a.

Moralna panika je koncept, ki ni več zadosten za tipe vprašanj, ki jih postavlja nova teorija medijev, ki črpa tako iz strukturalizma kot tudi iz psihoanalize.

Moralna panika in postmoderni mediji

Pravokotni model starega modela moralne panike (sociologi v imenu deviantov, agencije družbenih kontrol, mediji in moralni skrbniki ter eksperti) je bil zamenjan z novim, bolj raznolikim in bolj »tekočim« setom inštitucij, agencij in praks, ki se včasih križajo.

V 90-tih letih obstaja kompleksen scenarij, neka temeljna pravila, ki so vse bolj postavljena z delovnimi praksami masovnega medija. Za primere, ki so kasneje opisani, je pomembno štartanje (launching) določenih skupin za izvajanje pritiska, ki naj bi privabile maksimalno količino pozornosti vseh masovnih medijev v tradicionalnem »tihem« času (sredi poletja). Včasih se torej ne

ustvarja moralna panika ali pa celo serija moralnih panik ampak se ustvarja politika, ki ji močno sledijo mediji.

Celotna politična struktura se je tako spremenila, da se mora z odsotnostjo močne in glasne opozicije medij zanašati na agencije in strokovnjake, da podajo nasprotujoče perspektive. »Nova sociologija« bi morala obrniti svojo pozornost proč od konvencionalnih točk v krogu ojačenja in kontrole ter raje pogledati, na primer v prostor ekspertov.

Bilo bi primerno pripisati Baudrillardovo idejo ekstazije komunikacije sami hitrosti, intenziteti in razširjenosti medijev, ko brez truda ustvarjajo mrežo povezujočih pomenov. Vsak od teh pomenov ima svoj zagon, svoj tempo, svojo pripovedno strukturo, svoje slike, ki ga spremljajo, svoje eksperte, priče in žrtve ter, če je primerno, svojega parlamentarnega govorca.

Ena od idej v tem članku je ta, da so ljudske hudiče varovale ne glavne politične opozicijske skupine ampak razne skupine za izvajanje pritiska (pressure groups) ter druge self-help skupine, ki so se pojavile po državi in ki sedaj igrajo veliko vlogo pri izpodbijanju naše percepcije nevarnih stereotipov in popularnih zmot. Nekateri ljudski hudiči postanejo organizatorji in voditelji takih skupin. Manj opazno je to, da ljudski hudiči sedaj ustvarjajo svoje lastne medije kot protiutež temu, kar oni dojemajo kot pristranski mainstream mediji.

Druga stran implozivnega efekta postmodernih masovnih medijev, kot jih je opisal Baudrillard, je medijski »black-out«. To je tudi pomembno za rekonceptualizacijo moralne panike. Prostor teh medijskih zatemnitev je zanimiv za sociologe. Po eni strani zaznamuje moč agentov družbenega nadzora, na vrhuncu krize pa nad avtonomijo profesionalnih praks v medijih. Vseeno pa tak binarni model ni več primeren, zato se pojavi potreba po novem. Prvo kot prvo, zatemnitve imajo kratko življenjsko dobo, saj lahko trajajo le par dni. Obstaja namreč le kratek čas, ko bodo mediji upoštevali tako »nadvlado«. Drugo kot drugo pa se lahko uporabljajo le na zlasti vizualnih in dramatičnih dogodkih. Tretje, dogodki, ki se odvijajo še preden so kamere umaknjene se odvijajo naprej tudi po tem ko so umaknjene.

Mediji izpadejo kot da se radodarno širijo k javnosti z gesto, ki demonstrira demokratičnost, medtem ko v resnici le širijo sfero svojega vpliva.

Problemi starejšega modela moralne panike so:

1. Jasno ločevanje med svetom medijev in svetom družbene realnosti. Mediji so del naše realnosti, saj ji ne pobegnemo, ko prižgemo TV. Vseeno pa verjetno ni čiste družbene realnosti izven reprezentacije. Realnost nam je predstavljena skozi svet jezika, komunikacije in slik.
2. Delikatno ravnotežje odnosa, ki so ga sociologi moralne panike videli, da obstaja med mediji, agenti družbene kontrole, ljudskimi hudiči in moralnimi varuhi, je naredilo prostor bolj kompliciranemu in bolj fragmentiranemu setu povezav.

Poudarjajo tudi, da je bila jasno definirana in vidna moralna panika zamenjana z bolj zakompliciranim načinom reprezentacije družbenih in političnih problemov javnosti. .

Gay Rights and Moral Panics: The Origins of America's Debate on Homosexuality

(vir: Palmer-Mehta, Valerie. *Women's Studies in Communication* 32.3 (Fall 2009): 409-411)

Abstract (summary)

Fejes chronicles how an ostensibly simple effort to pass a local ordinance banning discrimination based on sexual preference by **gay** rights activists in Dade County, Florida erupted into a bitter and invidious nationwide debate regarding the role of the **gay** community in civil society. Nonetheless, this is an important book that is foundational for those interested in 20th century LGBT history, social justice and human rights campaigns, the role of the religious right in late 20th century politics, and the intersection of historicity, media representations, and identity.

Full Text

Gay Rights and Moral Panics: The Origins of America's Debate on Homosexuality. By Fred Fejes. New York: Palgrave MacMillan, 2008, pp. 1 + 292. Hardcover. US \$79.95.

Fred Fejes's latest book provides a meticulous analysis of the first large-scale U.S. debate regarding **gay** rights in the late 1970s. Fejes chronicles how an ostensibly simple effort to pass a local ordinance banning discrimination based on sexual preference by **gay** rights activists in Dade County, Florida erupted into a bitter and invidious nationwide debate regarding the role of the **gay** community in civil society. At the center of the anti-**gay** backlash was Anita Bryant, a former Miss America contestant and Christian singer and author. Bryant led the effort to repeal the ordinance, citing the effect the ordinance would have on children, a familiar and worn trope used by those promulgating anti-**gay** discrimination. Although Bryant was the public face of the campaign, Fejes identifies and details the leaders behind the scenes that precipitated, and later scaled down, her involvement in the effort. Fejes demonstrates the ways in which the debate served to unify the national LGBT community, which had been fragmented and, in some cases, closeted. Fejes also identifies the tensions and dislocations that splintered and weakened the local movement. What emerges is a fascinating, if occasionally depressing, study of cultural attitudes towards the **gay** community at an important juncture in U.S. history, and a portrait of a people struggling for identities of dignity.

Chapters one and two lay the groundwork for the book by surveying the post-World War II socio-political landscape and media representations of **gays** and lesbians from 1930-1970, respectively. In chapter one, Fejes points to a 1977 poll in which Americans indicated that **gays** and lesbians were subject to the most discrimination in the U.S. from among minorities. Although there seemed to be awareness of this discrimination, Americans still indicated that they would be the "least likely to support laws protecting them against job discrimination compared to other minority groups" (6). Bearing this in mind, Fejes develops chapter two to question the origins of Americans' understandings and impressions of the **gay** community.

In chapter two, Fejes provides a survey of representations of the **gay** community in a range of mediated cultural forms from die 1930s to the 1970s, while also deftly incorporating important cultural, institutional, and political shifts that influenced and buttressed these representations. At moments the chapter seemed overambitious, however, the overall picture Fejes paints is satisfying, as is his ability to weave together the vast network of influences across this period of time. Perhaps most importantly, the author traces how legal, medical, and psychiatric definitions of homosexuality as a crime, sickness, and mental illness, respectively, emerged as powerful secular influences, but eventually became outmoded (45). As powerful secular opposition to homosexuality eventually was disproven or dispelled, "the strong emotional and cultural shadows remained" (45). Although media representations of the **gay** community eventually became more positive, and authoritative scientific voices no longer identified homosexuality as a sickness or pathology, public sentiment was harder to change (52).

Fejes next moves to the campaign in Miami. Chapter three provides historical-contextual information surrounding die **gay** rights ordinance and the emergence of the effort to recall it. Chapter four follows the development of the recall campaign and the response levied by local **gay** rights activists. Chapter five follows the campaign up to me vote. Fejes describes the political and cultural climate in Miami, from its inception in 1896 as a sunny and relaxed winter resort area to its breaking point at me end of die 1970s, at which time the city is described as "on die edge" due to cultural tensions and economic problems, as well as a proliferating drug trade (61). It was in this complicated and conflicted milieu that the **gay** rights ordinance was presented and passed by a small group of committed and hopeful **gay** rights activists. However, even before the ordinance passed opposition materialized in the form of a coalition of religious leaders who were intent on staging a recall campaign. In me absence of an authoritative secular entity condemning and stigmatizing homosexuality, religious leaders felt compelled to take me mantle as the newest anti-**gay** authority. They asked Bryant to be the coalition's centerpiece, a move that eventually destroyed her career. Fejes traces me "Save Our Children" (SOC) campaign, me name given to Bryant's group, and the **gay** rights coalition up to the vote, at which time, the SOC won its bid to recall me **gay** rights ordinance.

The Miami recall received national and international attention, and its success motivated other opponents of **gay** rights to create local and statewide campaigns to limit the rights of me **gay** community. In chapters six and seven, Fejes examines such efforts in St. Paul, Wichita, Eugene, Seattle, and California. Fejes also chronicles a second unsuccessful effort to effectuate **gay** rights in Miami. Of these anti-**gay** campaigns, all of them won except those in California and Seattle. In both cases the attempt to place limits on the fives of the **gay** community became so outrageous it was impossible to sustain. While some argue that the anti-**gay** campaigns in California and Seattle lost

because they became centered on privacy rights rather than **gay** rights, Fejes argues: "There was, perhaps, a more basic reason why the campaign against homosexuality could not be sustained. While often spectacularly successful in the short run, in a democracy there is something fundamentally toxic about any campaign that continually targets and attacks a marginalized group" [emphasis in original] (220). The final chapter reflects on the galvanizing effect these campaigns had on the national LGBT community. Even though the Miami campaign lost, Fejes asserts that it "gave the community a political visibility and identity" (214) and a sense of connectivity that had not existed before.

Gay Rights and Moral Panics is a significant scholarly effort that illuminates the multifaceted dimensions of the **gay** rights debate in Dade County and its reverberation across the nation, and indeed around the world. Considerable effort has been placed in tracing the strategies of the various entities involved in the debates and in historicizing and contextualizing public sentiment surrounding the **gay** community and rights. What emerges is a detailed examination of an incredibly important moment in U.S. history. Women's Studies scholars will likely wish to examine Fejes's overview of the rise and fall of the Equal Rights Amendment in chapter four, where he identifies the ways in which social conservatives opportunistically linked it to "perceived social perils" (88), such as the specter of **gay marriage** and adoption (89). If a complaint can be lodged at this work it is structural. Rather than presenting each campaign on its own, the author shifts back and forth between them to demonstrate their points of connection. While this style works well in the early chapters it becomes somewhat vexing in chapters six and seven. Nonetheless, this is an important book that is foundational for those interested in 20th century LGBT history, social justice and human rights campaigns, the role of the religious right in late 20th century politics, and the intersection of historicity, media representations, and identity.